

מסורת הש"ס

(א) וירשׁ יומא פ"ו ה"ו, (ב) לפיל ק"ו ושי"ג, (ג) מוספ' פרה ספ"ו ונע"ט מוספ' יומא פ"ג ה"א, ובעי"ז פרה פ"ח מ"ג רוע"ז לעיל פ"ד, (ד) נע"ז חו"ב ק"ק ע"ו, ד"ה פרה, (ה) חולין קכ"א, כריכות כ"א, מה נ"א, (ו) וירשׁ שם, חגיגה פ"ג ה"ב, (ז) שיר' לעמ' הקודם (ח) נצני' ס"ט נח' פ"ה י"ט

הגהות הב"ח

(א) גמ' הג' דלכ"א גול' נמי לטמא' אמר רבא א"ה בעינא: (ב) שם שער המשתלח נמי א"ה לית להו פרה ופרים מנל' כל"ל ומיתב אפי' נמחק: (ג) רש"י ד"ה או דלמא ובי' שדינ' לה ולא רוצה כל"ל ויתבת ואפי' נמחק: (ד) בא"ד אפילו הכי: כי"ז וכו' פסק הלכה של רש"י: (ה) ד"ה קולול ובי' דוגמנו בירושלמי מרח: (ו) ד"ה השוק ובי' ופר' העדה גמרי כל"ל ומיתב ופר' ייה נמחק:

גליון הש"ס

גמ' צריכין הכשר טומאה. עיין בביק דף ע' ע"א מוס' ד"ה פרה:

שינויי נוסחאות

[א] או דלמא בתר (*ש"ח): [ב] הלאפי"ד צפ"ה מהל' פרה ה"ה כמז' דלשטת המנצי"ס [ג] ודכ"ה לפי' התוס' מהן צ"ל מטמא. כיון דהאפייעא א"ה על הפריס א"ה תעיל (שפ"י רש"י): [ד] שן נלן קמ' שטיית' מלפון המשה' דלעיל וצ"מ מקון עפ"י טומא המשה' דכ"ה כמנצי"ס: [ה] כנצי"ס ואחרי כן יבא. וכן נקנן. דק"ה אשוקף פר ושעיר של ויה"כ (ויקרא טו, כח), ואילו קמ' דלמך יבא וגו' (ויקרא יד, ט) קלי' לתלוני: [ו] גיל' ת"ר השורף פרה ופרים והמשלח את השטני' מטמאין בגדים כו' (כתח"י): [ז] וכו"ה כמספיקא דפרי' וכן נעתיקון תוס' דכ"ה ע"ה ה"הש' כפרה פ"ח מ"ו, וכן משמע משי"י ובעי"ז כשי"י: [ז] מטמא אוכלין ומשקין מפני שהוא חי וכל שהוא חי אינו מטמא כו' (כתח"י, ובעי"ז בתוספתא ובש"ח): [י] כנצי"ס נוסף הנינו טעמיה: [ח] ורוע אשר ירוע כי דרש"ם מה דרש"ם ובי' (בי"ש), ונחלין כל הטנין בשני' קמ' [ב] צ"ל צריכין ע"ז ואפי' וכן כנצי"ס ובעי"ז (בי"ש): [יג] ציחה נבלת ביד עד ואין צריכה הכשר לא גרסין (בי"ש, חז"ו ובי"ש), ועי' דף דור: [יא] צ"ל איך (בי"ש): [יב] התוס' כנצי"ס גרסין איך צריכין (בי"ש), ועי' גליונותיו, ועי' חז"ו וד' דור: [יג] גיל' בר מל' (בי"ש): [יד] שנתממא (בי"ש): [טו] ס"ל להוצי' ובעי' לטומו' בפנים הקי"ד והשאר כו' (בי"ש ובי"ח), ועי' בעמ' הקודם צפ"י אות כח: [טז] בדרים וציצי אל מחוץ למחנה בעינן (בי"ח), והס"ד ומה"ד האי מצינו דאבר, שיצא לחוץ הקי"ד (בי"י, ש"ח, וחס"ס, ונזכיק ל"ג תהיות שפוטגריב [ז] הבר שבהוין צא רוב כל"ל (שפתי' צ"ק): [י] חז"ו ליה (בי"ח): [יא] צ"ל לא ששקינן (כתח"י): [יב] עי' חז"ו ופ"י שכתבו דמלח' הוא הקי"ד, דהא רש"י מפרש לו לענין טומאת בגדים, אבל ראה לעיל אות פ"ו דיש חז"ו צ' נטמאות בשניות רש"י, ועי' שר"ק: [בא] כנצי"ס נוסף ולא בגביר דרבי: [בב] כ' גליונות הלכות, הנה רש"י על סוגיא זו ע"א קבלו מלך וקשה להניח, וכן לפי' מתקנה לא פליגי רש"י וחס' לנימא עכ"ל: [בג] דהך ראה דקמיתוי כל"ל (שפתי'): [בד] מילתא דבעינן ואחרי יבא אל המחנה מלך נפק כו' כל"ל (בי"ש): [בח] להו לקמאי מצינאין כל"ל (חס"ס, כי"ב וגי'), וכן כנצי"ס לקמאי: [בז] שיצאו מתחילה חוץ:

במר רוצ האכר והוא ליה כמאן דלא נפק ואין כאן רוצ הצהמה לחוץ [א] ולענין טומאת בגדים [ב] מחוץ למחנה צעי (האי מיעוטא דלכר שי"א לחוץ): " אלא שי"א חזיו. של פר ברוצ אכר. כחזי הפר [ז] (הג"ה) יאל רוצ אחד מן האכרים ומיעוטו כחזי הפר שצפנים: האי מיעוטא דלכר. שגשאר צפנים במר רוצא דלכר שי"א שדינן ליה והוא ליה כמאן דנפק ואשתכח רוצ בהמה מבחוץ: או דלמא במר צפנים דמיחבז צה והיכא דלימא שדינן לה [ח] (א) ואפי"ג דלאו רוצא דבהמה היא אלא פלגא וליכא למימר כדלמרחן לעיל שצקינן [י] רוצא דבהמה (י) אפילו הכי כיון דלזין האכר נמוק לא אזלינן ביה במר רוצא ולא היא יציאה ואם [ב] נטמא הפר שורפו צפנים: מחני לה. להך צעיא ברוצא דמניינא דגברי: שינאו וחזרו מסו. קס"ד לענין טומאת בגדים של אלו שהוציאום קמיעיעא ליה: איטמו להו.

בגדיהם: כיוון דהדור הדור. והוו להו כמי שלא ינאו: הגך דאינא גוואי נמי נטמאו. דהא יציאה לענין טומאת בגדים צפרים כתיבא [א] וינאי אל מחוץ למחנה ושרפו וגו' ומניינה ילפינן לקמן בפירקין (דף קה:) לומר לך כיון שינא הפר חוץ למחנה אחת נטמא בגדים אפי"ס דלא נפוק גברי נטמאו אלא לאו משום דלמרי' דאי הדור הדור וכל שכן אלו שמוחזרים ועומדין שהרי לא ינאו [ב]: אמר רבא וספספא. דהך [ג] דקמייתי ראה מילתא היא: אל צעינן ואחר ינא אל המחנה. אלמא קרע דנפיקא לבגרי קאי דכל כמי דלא נפק לא קרינא ביה ואחר ינא וכיון דלא קרינא ביה ואחר ינא לא קרינא ביה יכנס בגדיו: ופרכינן אלא ר' אלעזר היכי צני לה. דכיון דכחסי תליא מילתא [ד] מכי נפק קרינא ביה יכנס בגדיו ואי אהדרינהו ואתו אחריני לאפוקינהו אפי' שצת להו [ה] ומוציאין לא מטמאו הגך במרלי עד דנפקי דהא לא קרינא ביה ואחר ינא: דנקיטי לה צנקולס. שאלחוס צמקלות ועומדין מבחוץ להוציאם לאחר שחזרו וקמיעיעא ליה מי אמרינן כיון שינאו [ו] חוץ לעזרה כל העסוקים בהן מכאן ואילך חוץ לעזרה מטמאין בגדים או דלמא כיון דהדור הדור ועד דנפקי לא מטמאו: קולולס. גליונות ירושלמי מקל ורלזיתי דוגמתי [ז] (א) צילמי תרח נטל צנקולס ותצרינון: השורף פרה אדומה ופרים הנשרפים מטמאין בגדים. פרה צהדא כמיצ צה (במדבר יט) פרים פר כהן משיח ופר העדה (י) ופר [בח] יוס הכיפורים גמרי מקרא יתירא דחטאת חטאת צשליה

כל הנוצחים שנתעברו (ויקרא טז) ויה"כ צהדא כתיב (ויקרא טז) וכן אינן מטמאין בגדים. פרה ופרים עצמן אינן מטמאין בגדים הנוגעין בהן בלא מתעסקין אבל מטמאין אוכלין ומשקין הנוגעין בהן. ולקמן מפרש טעמא: דהסנא דבי ר' ישמעאל מה ורעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה. כגון אדם ובגדים: וזריזין הכשר. דכר המכשירן לקבל טומאה כגון נתינת מים ומגע שרץ: אף כל שאין סופו לטמא כו'. כגון שאר אוכלין אבל הני פרה ופרים ושעיר הואיל וסופן לטמא אדם ובגדים כגון המתעסקין בהן אינן צריכין הכשר [ז] טומאה הלכך מטמאו מחיים ואפי"ג דלא [א] איטמויי שאר בעלי חיים דעלמא: אלא לרננן אי דאיס לנו דהנא דבי רבי ישמעאל אפי' שעיר המשפלה ואי לית לנו דהנא דבי רבי ישמעאל פרה ופרים מנא להו. הרי טהורין הן ולא נאמרה בהן טומאה אלא למתעסקים בהן: אמרי במערבא צריכין הכשר טומאה ממקום אחר. הא דהנא דבי רבי ישמעאל ה"ק כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר טומאה ממקום אחר שיגע בשרץ או צנצילה ולא שיטמאו [ב] מאילוי אלא מי שסופו לטמא טומאה חמורה אי צריך ליגע בטומאה ומטמא טומאת אוכלין בפנים אוכלין ומשקין. הואיל ועדיין לא הגיעו להיות מטמאין טומאה חמורה לא מטמא טומאה קלה או דלמא הואיל וסופן לטמא לכשינאו מטמאו: בנלה עוף טהור. מטמאה טומאה חמורה צבית הצליעה כזוית: מהו שיטמא [ד]. לרבי מאיר אוכלין ומשקין כזוית. לרבנן לא מיבעי לך דלמרי מדי דחזי לטומאה צעינן וכזוית אינן לוו [ה] טומאה אלא צבית הצליעה אבל לענין מגע ליכא שיעורא [ז] כזוית אלא לרבי מאיר דלמרי כל שסופו לטמא טומאה חמורה אינן צריך ראויה לטומאה מהו שמתמא כזוית מאליה: דמחשא על ארעא לא סיבעי לך. דלא מיטמאה דהא אכתי לא הוגעה לסוף טומאה חמורה שמא לא תיכנס לצבית הצליעה לעולם: דנקט צפומיה לא סיבעי לך. דאם היו אוכלים אחרים לתוך פיו מטמאתן דהא הגיעה לטומאה חמורה צהאי שיעורא. כי מיבעי לך כו'.

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

קה.

אין דלמא בתר בהמה אזלינן. תימיה אם הצהמה צפנים פשיטא דגברי טהורים כדמוכח כולה שמעתין ויש לומר דה"ק במר בהמה דוקא אזלינן במר רוצא אבל בגברי לא: אין דלמא כיוון דהדור הדור. פי' צנקוטרכ דמציעא ליה לענין טומאת בגדים של אלו שהוציאו וקשה אטו מחילות עזרה מקום [א] טהרה דכיון שנטמאו מי יטהרם וגרלה לפרש דמציעא ליה לענין הנוגע צפנים דללמא כיוון דילאו בחוץ אפי"ג דחזרו הנוגע צפנים טמא ומסיק דמיציעא ליה כיון [ח] דנקטי צנקולסי ומיידי בעומד [ח] בחוץ ואחזו צמקלות להוציאם לאחר שחזרו [ט] דפריש צנקוטרכ. הג"ה: פרים הנשרפים. שינאו הפרים והאנשים וחזרו הפרים וגברי מהו פשיטא [כא] האנשים וגם בגדים שהיו עליהם טמאים ובחזרתן לא נטהרו אלא אם אנשים אחרים נכנסו בעזרה ויתעסקו [כב] צהולאין או הראשונים לבשו בגדים אחרים מי הוו טמאים צעסק זה קודם שינאו חוץ לעזרה [כג] כיון שינאו הפרים כבר חשזו כאליו מוציאם אותם מפמח עזרה ולחוץ. וקאמר מי מ"ו תלי מילתא דהולאת הפר לבדו אפי"ס שלא ינאו האנשים א"כ גבי סובלין אותן צמוטות כיון שינא הפר ולכן נטמאו הראשונים אם כן גם דגואי נטמאו. ותסבירא שהיא תלוי ציניאת הפר לבדו והא צעינן ואחר ינא אל המחנה אלא פשיטא דצעינא [כד] גם שינאו האנשים עס הפרים ולכן דגואי לא מטמאי וגם צצעיא דליך אנשים אחרים שמועילם לא ינאו פשיטא דטהורין אתן גברי קדמאי אם לבשו בגדים אחרים. אלא רבי אלעזר הכי צעי דנקטי צנקולסי שהפריס ינאו וחזרו [כז] אנשים אחרים ועמדו חוץ לעזרה ומוציאין הפרים שצמוך העזרה צמקלות מי אמרינן כיון שהפריס כבר ינאו והאנשים עומדים צמוך חשזו כאליו מוציאין אותן מפמח עזרה ולחוץ וטמאין או חשזו כאליו לא ינאו הפריס מעולם לחוץ וטהורים אבל אם נכנסו צפנים גברי חדשים או הראשונים צבגדים חדשים כיון שמועילם אלו לא ינאו פשיטא דטהורים אפי"ס שינאו כבר הפריס. מה [כז] שצפנים אינו מבזרז זה עיקר. ברוך ד"ן: מחוסר יציאה במחוסר מעשה דמי או לא. ואל"ה אי מטמאו צפנים אם כן יטמאו את האימורים ויש לומר דמחוסר חמיכה פשיטא דהוי כמחוסר מעשה ולא [כח] מטמאו צשעת פרישתן דמיידי צנימוין צעל [כח] כרחו

מה ורעיס שאין סופן ליטמא טומאה חמורה. ורעיס אינן נעשין אלא טומאה טעומת ואפילו נגעו במת שהוא אבי אבות, ואינן נעשין אלא טעמא אדם וכלים, דמהיכא נפקא דנוגע במת טומאה אדם מציא קרע דמכני' (במדבר יט) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והכסף הנוגע בחזומו טמא חממה עד שער, וי' תכניו הלא קרע צדכר שיש לו טהרה צהאלה ובעטילה מכני, דכמיז לעיל מנייה והוא הטיורז על הטמא וגו' ובהסאה טמא קאי והנפס הנוגע, ינאו אוכלין ומשקין וכלי חסר, הואיל ואין להם טהרה כמקוץ אינן נעשין אלא טעמא: יצאתה נבלת עוף טהור שסופה ליטמא טומאה חמורה. אדם ובגדים אם אכלתה, הלכך אינה לרכסה הכשר (וחזקין קמא, קמא): אין צריכה הכשר. לא עוס הכשר ירידת טומאה, לא הכשר עוס ולא הכשר שרץ, אלא מאליה בלא שום נגיעה (והא ד):

עין משפט ונר מצוה

א א מיי' פי"ט מהל' פסח"ט הלכה ג:
בב בג מיי' פ"ה מהלכות פרה אדומה הלכה ה:
בג ד מיי' שם הלכה ז ופי"ו מהלכות אבות הטומאה הלכה טו:
ד ה מיי' פ"ג שם הלכה ב:
ה ו מיי' שם הלכה ג:
כו ז עי' צ"ח פ"ה מהלכות פרה הלכה ז:

תורה אור השלם

- והשרף אתם יקבש בגדיו וירדץ את בשרו בקיים ואחרי כן יבוא אל המזבח: ויקרא טו, כח
- ובי יופע מנבלתם על כל ירדע וירע אשר ירדע שחור ודוא: ויקרא יא, לו

מוסף רש"י

מה ורעיס שאין סופן ליטמא טומאה חמורה. ורעיס אינן נעשין אלא טומאה טעומת ואפילו נגעו במת שהוא אבי אבות, ואינן נעשין אלא טעמא אדם וכלים, דמהיכא נפקא דנוגע במת טומאה אדם מציא קרע דמכני' (במדבר יט) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והכסף הנוגע בחזומו טמא חממה עד שער, וי' תכניו הלא קרע צדכר שיש לו טהרה צהאלה ובעטילה מכני, דכמיז לעיל מנייה והוא הטיורז על הטמא וגו' ובהסאה טמא קאי והנפס הנוגע, ינאו אוכלין ומשקין וכלי חסר, הואיל ואין להם טהרה כמקוץ אינן נעשין אלא טעמא: יצאתה נבלת עוף טהור שסופה ליטמא טומאה חמורה. אדם ובגדים אם אכלתה, הלכך אינה לרכסה הכשר (וחזקין קמא, קמא): אין צריכה הכשר. לא עוס הכשר ירידת טומאה, לא הכשר עוס ולא הכשר שרץ, אלא מאליה בלא שום נגיעה (והא ד):

שיטה מקובצת

בשלמא דהי מאיר בדתנא רבי רבי ישמעאל כו'. עי' מוס' כ"ק דף ע"ז ע"א:

ליקוטים

השרץ לעיני זה ר' בעמי' קודם מטמאין אלא העוסקין בהן הלכך צריכין הכשר טומאה ממקום אחר כלומר שיגע בהן שרץ, הלכך פרה ופרים מקבלין טומאה מפני שהן ממים, אבל שעיר המשתלח אינו מקבל טומאה מפני שהוא חי (מי הרי"ן טעמית אי פ"י צקלוני): צריכין הכשר טומאה אחר הכשר מים שיהיו בעינן שיהיו ראויים לקבל טומאה ממקום אחר ואם היו ראויים לכך מטמאין הם מעצמן כאילו קבולו ממקום אחר ונפקא מינה דבעו הכשר מים שיהיו ראויים לקבל טומאה הילכך פרה ופרים שהם אוכלין וראויים לקבל טומאה מטמאין מעצמן אבל שעיר המשתלח שהוא חי ואינו ראוי לקבל טומאה אף מעצמו אינו מטמא ויעולם פרה ופרים מטמאין מעצמן. בין ותדע, עוד יש לפרש להאי מימא הכי לעולם רבנן לית להו דרביי ישמעאל דסברא להו דבעינן שיקבילו טומאה ממקום אחר ופרה ופרים נמי על ידי קבלת טומאה הילכך פרה ופרים דבני שיקבילו טומאה גינהו מקבלי טומאה ויהבי לה אבל שעיר שהוא חי לא מקבל טומאה ולא ייחב לו ולהעת דהו רבנן נבלת עוף טהור נמי לא מטמאה עד דמקביל טומאה ממקום אחר. והאי פירושא נוחא טפי לההוא סוגיא ודבוחם מיהו דהאי סוגיא והאי פירושא ליכא פלוגתא בין פרה ופרים לנבלת עוף טהור וטובין נמי בכולא לתלמודא כרבי ישמעאל דלא בעינן לא הכשר מים ולא הכשר שרץ (ולפי"ד פ"ג מהל' ט"ז):

^[1] ראויה טומאה: [א] כנתיב' ושי"מ דחזו לאויטמויי [בצפ"ס לטמאן] וגו' צ"ק ואפי"ג דלא מטמאו: [ג] שיטמא (כתח"י): [ד] לטומאה בעלמא מיהא בעינן (בי"ח): [ה] שחטמא. במגע דל"מ (בי"ח): [ו] צ"ל לו (צ"ק): וגו' צ"ש ומית' חז"ו: [ז] שיעורא דלית בה טומאה חמורה במגע אלא דל"מ כו' (בי"ח, חס"ס, ובעי"ז בחס"ס): [ח] צ"ל מקוה (תרגומי' דח"י): [ט] צ"ל כגון (צ"ק, דח"י): [י] בלא בעומדין בחוץ ואחזין (באה"ח): [יא] צ"ל שחזרו (בי"ח): [יב] דפשיטא דהאנשים וגם הבגדים כל"ל (בי"ח): [יג] ונתעסקו (בי"ח): [יד] דאפשר כיון (כ) השותק בלקוטי הלכות): [טו] צ"ל אי תליא (כי"ב וגי'): [יז] הן צ"ל דבעינן (צ"ק, דפרי"ט): [יח] חזרו ובאו אנשים כל"ל (צ"ק, דח"י): [יט] ומה שפירשתי דמבעיא ליה לענין הנוגע בפנים אינו מבוזר וזה עיקר כל"ל (צ"ק ובי"ש), ועי' צה"ז ופ"מ ומ"ג: [כח] ולא מטמאו עד שיהתכר, ובשעת פרישתן לא מטמאו דמיידי כו' כל"ל (בי"ח): [כז] צ"ל בכל כרחו (כתח"י, צ"ק, חס"ס):